UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Exceptionibvs. Titvlvs XXV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

frequentes habeat quæſtiones, nec vos ipſi deeſſe eccleſiæ ſine ipſius detrimento poteſtis, nec eidem audetis adeſſe, ne videamini contra dictum facere juramentum. Quare nobis humiliter ſupplicaſtis, ut vobis ſuper his paterna providere ſolicitudine dignaremur. Nos igitur utilitati eccleſiæ ejuſdem, & ſaluti ac famæ veſtræ, & honori dicti principis pariter providentes.]

CAP. XXXII.

Cùm agitur de uſuris, poteſt judex in qualibet parte litis ex officio ſuo deficientibus probationibus exigere à partibus juramentum de veritate dicenda. Et eadem ratione idem in qualibet cauſa, in qua imminet peccatum, ſecundùm Panormitanum.

Idem *Archidiac. & magiſtro G. canonico Tullen.*

EXliteris *a* veſtris accepimus, quòd ſuper cauſa uſurarum vobis pro G. contra E. ab Apoſtolica ſede commiſſa, non potuit per teſtes ipſius G. per te productos de ſortis quantitate liquere, licet de obligatione pignoris conſtitiſſet: unde expedire videtis, quòd exigatur de dicenda veritate à partibus juramentum, cùm ex fama quaſi notorium habeatur, præfatum E. ex quadam terra ipſius G. ſibi titulo pignoris obligata, ſortem & amplius percepiſſe. Neigitur ex hujuſmodi juramenti defectu juſtitia (occulta veritate) ſuccumbat: mandamus, quatenus partes ad præſtandum hujuſmodi juramentum per cenſ. eccleſ. appel. remota cogatis.

CAP. XXXIII.

Si poſitus in dignitate alienat bona dignitatis, non valet alienatio, & ipſemet revocare debet non obſtante juramento de non revocando, maximè ſi prius jurat non alienare. h.d. ſecundum verum intellectum Panormitanus.

Idem *Colloſſen.* b *Archiepiſcopo & ejus ſuffraganeis.*

INtellecto jamdudum, quòd chariſſimus in Chriſto filius noſter Hungariæ Rex illuſtris, alienationes quaſdam fecerit in præjudicium regni ſui, & contra Regis honorem. Nos eidem Regi dirigimus ſcripta noſtra, ut alienationes prædictas, non obſtante juramento, ſi quod fecit de non revocandis eiſdem, ſtudeat revocare *c*. Quia cùm teneatur, & in ſua coronatione juraverit, jura regni ſui & honorem coronæ alligata ſervare, illicitum profectò fuit, ſi præſtitit de non revocandis alienationibus hujuſmodi juramentum: & propterea penitus non ſervandum.

CAP. XXXIV.

Si mulier juravit aliquem eſſe maritum, & ſuccubuit, quia aliter non probavit, non datur nec denegatur ei licentia cum alio contrahendi.

Gregorius IX. *Epiſcopo Cenoman.*

MVlieri, quæ in jure præſtito juramento adſeruit virum talem in ipſam per verba de præſenti matrimonialiter conſenſiſſe, probationes alias non habenti, viro ab ejus impetitione per ſententiam abſoluto, nec debes licentiam dare cum alio matrimonium contrahendi, ne actor perjurii videaris *d*: nec hoc ei dicimus prohibendum: ne fortè ſi falſum juraverit, matrimonium contingat legitimum impediri: ſed ſuæ conſcientiæ eſt potius relinquenda.

CAP. XXXV.

Qui juravit ſervare ſtatuta edita, & poſtea per illud juramentum aliter non jurando promiſit ſervare edenda ſeu poſtea edita, non tenetur ex juramento ad noviter edita. hoc dicit, ſecundùm verum intellectum.

Idem.

CLericus, qui juravit ſe ſtatuta in eccleſia [illegible] ſervaturum, promittens per idem juramentum [illegible] tutum, quod poſtmodum ſubſecutum eſt, fideliter [illegible] ſervare. Licet tranſgredi non debuerat, quod [illegible] ſit, non tenetur ad illius obſervantiam ex debito [illegible] ti juramenti.

CAP. XXXVI.

Iuramentum litis deciſorium à judice delatum [illegible] recuſari non poteſt: delatum verò à parte, licitè [illegible] fertur: in actione tamen famoſa non licet reo referre. [illegible] que ad §. ſanè.

Idem *H. judici.*

IVramentum *a* à te parti delatum, niſi juſta de cauſa [illegible] non potuit recuſari. Quamvis, quod in judicio [illegible] parte parti defertur, recuſari poſſit licitè, ac referri [illegible] liceat convento famoſa actione referre hujuſmodi [illegible] jurandum.

Actore nihil probante, reus eſt abſq; omni onere abſolvendus [illegible] verò præſumptio eſt pro eo, defertur reo juramentum, [illegible] conſideratis perſonarum, & cauſæ circumſtantiis. h.d.

Sanè ſi actor *b* omninò in probatione defecerit, [illegible] debet (& ſi nihil præſtiterit) obtinere. Præſumptione verò faciente pro illo, reo deferri poteſt, ad oſtendendam ſuam innocentiam, juramentum, niſi judex ([illegible] perſonarum & cauſæ circumſtantiis) illud actori [illegible] deferendum.

DE EXCEPTIONIBVS.

TITVLVS XXV.

CAP. I.

Si teſtis de crimine contra eum excepto convincitur, vel [illegible] victus apparet, repellitur à teſtimonio, ſed de crimine [illegible] non tangit negotium principale.

Celeſtinus III.

DEnique *c*, quòd in dicta & perſonas teſtium [illegible] [1 *& infrà.*] Si crimina teſtibus objiciuntur, de quibus non fuerant hactenus accuſati, [illegible] tantùm per exceptionem opponuntur, probatio [illegible] criminum exhibenda eſt, antequam cauſa per ſententiam terminetur: cùm (ſicut canonica inſtituta declarant) teſtes abſque ulla infamia vel ſuſpicione vel manifeſta macula in ferendo teſtimonio requirantur. Quòd [illegible] ſola crimina, de quibus alio tempore convicti vel confeſſi fuerunt teſtes, objiciuntur, à teſtimonio [illegible] poſſunt: quia ſicut Stephanus Papa *d* & alii Pontifices *e* multi Romani teſtantur, non eſt credendum contra [illegible] os eorum confeſſioni, niſi priùs ſe probaverint innocentes. Cæterùm ſi de criminibus ad ſolam exceptionem objectis teſtes convicti fuerint ſive confeſſi, pœna [illegible] naria mulctari non debent, cùm accuſatio in ipſos [illegible] cundùm juris ordinem non procedat. Sufficit enim [illegible] perhibendo teſtimonio repellantur, præſertim [illegible] men quod eis objicitur, cauſam, de qua agitur, [illegible] gere non videtur.

[1 *Quibus ante juramentum vel depoſitiones [illegible] fuit, poſt atteſtationes publicatas poſſet opponi, hoc in Romana [illegible] ſia de longa conſuetudine obtinuiſſe cognoſcas, ut ante juramentum vel depoſitiones & poſt, in dicta & etiam perſonas teſtium [illegible] exceptio poſſit opponi, &c.*]

CAP. II.

Reo excipiente de excommunicatione contra actorem, [illegible] replicatio communionis.

a *Vid. Guid. Pap. hic. & Beat. Thom. 2. 2. quæſtion. 78. art. 3.* b *Colon. alit. Colocen. in omnibus.* c *Vid. leg. prohibere, §. quod plane. per Bartol. ff. quod vi aut clam.* d *Iuramentum non debet deferri ei, quem credimus incurſurum perjurium. l. 2. C. de ind. vidui. toll.*

a *Vid. Guid. Pa. hic.* b *Vid. Bart. in l. 1. D. de [illegible] tit. de prob. Salic. & alii in l. qui accuſare. C. de edendo.* c *[illegible] eod. tit. in 2. compil.* d *Epiſt. 2. Refert. Burch. lib. 1. Dec. [illegible]* e *ſcilicet Felix, Calixtus & Damaſus, quorum refert Burch. [illegible] re dicta l. 1. Dec. c. 169. 171. & 172.*

Innocentius III. *Archid. Richemundiæ.*

A Nobis ex parte tua *a* fuit quæſitum *b*, utrum is, qui excommunicato in locutione vel oratione ſcienter communicat, excommunicatum ipſum à ſua poſſit accuſatione repellere, cùm ille communionem hujuſmodi replicet contra eum.

Nos igitur inquiſitioni tuæ t. r. quòd ipſe ab accuſatione illius poterit removeri, cùm primus à communione fidelium ſit excluſus, ſecundus verò tantùm à ſacramentorum participatione ſit remotus *c*.

CAP. III.

Habens plura beneficia, contra alium de pluralitate non excipit. Ita dicit, Ioan. And.

Idem *Audicen. Epiſcopo.*

CVm eccleſiaſticæ *d* proviſionis officium: [1 & ℑ.] Mandamus, quatenus Ia. faciatis præbendæ illius, de qua per C. præd. no. noſcitur inveſtitus, pacifica poſſeſſione gaudere, cùm exceptionem illam, quòd præfatus Ia. in alia eccleſia beneficium poſſidet, ei non poſſit opponere, quos conſtat varia beneficia in diverſis eccleſiis obtinere.

[1 *Pro quæſtione ſiquidem quæ inter dilect. fil. Novarien. capitulum & I. clericum ſuper præbenda Novarien. eccleſiæ vertebatur, tam nuncii capituli quàm idem I. ad ſedem Apoſtolicam accesſerunt: & dum in noſtra & fratrum noſtrorum præſentia foret utriusque partium conſtituta, pro ipſo Ia. fuit taliter in noſtro auditorio allegatum, quòd cùm placuiſſet bo. me. ce. Pp. p. n. Ia. præbendam Novarien. eccleſiæ, quæ fuerat Magiſtri B. de ſin. ad preces quorundam Cardinalium conferre, & ipſum de illa manu propria inveſtire, de Apoſtol. ſed. mandato fuit poſtmodum in corporalem ipſius poſſeſſionem inductus, quoniam non permittebant eum canonicis poſſidere. E contrario verò Novarien. canonici reſpondentes, exceptiones quàm plurimas allegabant, quibus ipſum Ia. à perceptione præbendæ repellere omninò intendebant.*]

CAP. IV.

Iudex ſtatuere debet terminum ad omnes dilatorias proponendas, poſt quem excipientem non audiet, niſi in tribus caſibus hic exceptis.

Idem *Epiſcopo Helien.*

PAſtoralis *e* [*& infrà.*] Quoniam per dilatorias exceptiones malitioſè nonnunquam cauſarum terminatio prorogatur, inquiſitioni t. reſpondendo decernimus, ut intra certum tempus à judice adſignandum, omnes dilatoriæ *f* proponantur. Ita quòd ſi partes extunc voluerint aliquas opponere, quas non fuerint proteſtatæ, nullatenus audiantur *g*, niſi fortè aliqua de novo ſibi competens exorta fuerit: vel is, qui voluerit eam opponere, fidem faciat juramento, ſe poſtmodum ad illius notitiam perveniſſe.

CAP. V.

Excommunicatus excipere, appellare, & omnem defenſionem facere poteſt, ſed reconvenire non poteſt.

Idem *Monachis Farſen.* h

CVm inter *i* priorem & conventum de Argentolio *k* ex parte una, & nobilem virum S. de Malileone *l* diœc. Picta. ex altera, ſuper damnis & aliis coram vobis ex delegatione noſtra quæſtio verteretur, procuratore ipſius nobilis veſtrum volente declinare judicium, eo quòd duos ex vobis habebat ſuſpectos, procurator monaſterii allegavit parti ejuſdem nobilis (cùm eſſet vinculo excommunicationis adſtrictus) exceptionis hujuſmodi beneficium interdictum: [1 & ℑ.] Inquiſitioni veſtræ duximus reſpondendum, quòd prædicto nobili legitima defenſio in judicio reſervatur, & maximè judicis *a* recuſatio, cùm periculoſum ſit coram ſuſpecto judice litigare, ac ſuſpectis judicibus ſed. Apoſtol. cauſam de certa conſcientia *b* non committat: unde in talibus non excommunicati favor attenditur, ſed æquitas judicantis, cùm non debeat claudicare judicium: ac ſatis videatur abſurdum, ſi actore impugnante, reo defenſionis copia denegetur, quia ſic condemnaretur multoties abſolvendus. Porrò cùm excommunicato, quando in cauſa abſolutionis exiſtit, non ſit juſta deneganda ſententia, nec interdici debet eidem appellationis remedium, ſi contra juſtitiam condemnetur, qua ratione in uno eodemque negotio ipſi alia legitima ſubtrahuntur ſuffragia, non videmus. Cæterùm non ſic in reconventione ſentimus: ne quod in defenſionis remedium ſuſtinetur, ad impugnationis materiam extendatur.

[1 *Cùm enim excommunicatus non reportet ex contumacia commodum, valeat conveniri, ſi exceptionis liberum poſſet habere progreſſum vel recurſum, traheretur multoties in favorem, quod eſt in odium introductum. Vnde poſtulaſtis ſedis Apoſtolicæ oraculo edoceri, qualiter in hoc dubitationis articulo procedere debeatis.*]

CAP. VI.

Excipiens, non videtur fateri ea, quæ in exceptione includuntur. Et exceptio falſi poteſt etiam poſt ſententiam opponi.

Idem *Monachis Farſen.* c

CVm *d* venerabilis frater noſter I. Sabinen. Epiſcopus coram dilectis filiis noſtris R. tituli S. Anaſtaſiæ Presbytero, & P. ſanctæ Luciæ Diacon. Cardin. quos ſibi & R. procuratori veſtro conceſſimus auditores, eccleſiam ſancti Viti cum ſuis poſſeſſionibus & pertinentiis petiviſſet, adſerens eandem ad ſe in ſpiritualibus & temporalibus pertinere. Idem nondum Epiſcopi intentione fundata *e* præproperè ſic reſpondit: quòd etſi dicta eccleſia dudum fuerit eccleſiæ Sabinen. ſubjecta, eam tamen non poterat Epiſcopus vindicare, quam ex permutationis cauſa Ferſen. monaſterium obtinebat, ad hoc probandum quoddam exhibens inſtrumentum, in quo contineri prima facie videbatur, quòd Theodoſius Epiſcopus cum ſuorum ſacerdotum adſenſu prædictam eccleſiam ſancti Viti, pro quibuſdam eccleſiis & rebus aliis in cambium veſtro duxit monaſterio concedendam.

Ad hæc Epiſcopus propoſuit memoratus, intentionem ſuam per hujuſmodi reſponſionem eſſe fundatam, cùm enim pars veſtra reſponderit, ſe dictam eccleſiam ex permutatione facta per Sabinen. Epiſcopum obtinere, confiteri per conſequens videbatur ſe credere, quòd dicta eccleſia tempore permutationis pertinuit ad eccleſiam Sabinen. cùm permutatio inter contractus bonæ fidei computetur, nec cum alio, quàm cum Domino, vel cum eo, qui habebatur loco Domini legitimè valeat celebrari: [1 *& infrà.*] Porrò memoratus Epiſcopus ad probandum, quòd jam dicta eccleſia ad ſe in temporalibus pertinebat, quoſdam teſtes induxit, per quos nitebatur *f* oſtendere, quòd tam dictam eccleſiam, quàm molendinas, terras, & alia bona ejus Sabinen. Epiſcopi diutius poſſederunt, de illis pro ſuæ voluntatis arbitrio diſponendo: [2 *& infrà.*] Intelleximus ſupradictum Epiſcopum intentionem ſuam minimè fundaviſſe per teſtium depoſitiones, vel procuratoris ſupradicti

a *Cap. 2. eod. tit. in 3. compilat.* b *requiſitum.* c *Dictio ſit, deeſt in pluribus.* d *Capit. 2. eodem titul. in 3. compilatione.* e *Supr. de off. Iud. delegat. c. paſtoralis. require quæ ſunt hic decìſa cap. 3. eod. tit. in 1. compilat. Vid. Bald. in l. 2. Quod vi aut clam.* f *Vid. l. fin. C. de except.* g *Vid. text. in auth. qui ſemel. cùm ſimilibus. C. de probat.* h *Hæc duo poſtrema verba deſunt in antiquis.* i *Cap. 2. eod. tit. in 4. compilatione.* k *Argentorio.* l *al. Mala.*

a *Vid. Hoſtien. in ſum. titul. de recuſ. §. quæ ſint juſta cauſa.* b *al. ſcientia.* c *Farſen. al. Franoten. In quibuſdam ita: Innoc. III. Archid. Richemundiæ.* d *Cap. un. De Confeſ. in 4. compil. Vid. Dyn. in cap. exceptione. De reg. jur. Adde Roma. in l. cùm mulier. ff. ſol. matrim.* e *al. propere.* f *videbatur.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

reſponſionem, quia exceptionem objiciens de intentione partis adverſæ, non intelligitur fuiſſe confeſſus, vel per inſtrumentum ex adverſo exhibitum, cùm in eo Theodoſius Epiſcopus, à quo permutatio facta proponitur, non dicatur Epiſcopus Sabinenſ. quanquam in tranſcripto, quo procurator utebatur, appoſitum fuerit Sabinen. per vitium falſitatis. Licet autem nimis exceſſerit, qui tranſcriptum illius inſtrumenti falſavit, quia tamen delictum perſonæ in damnum eccleſiæ redundare non debet, ac non ſolùm ante ſententiam, verumetiam poſt objici poteſt exceptio falſitatis, cùm falſorum inſtrumentorum prætextu lata ſententia, uſque ad xx. annorum ſpacium valeat retractari veritate comperta: nolumus ut per id monaſterio veſtro præjudicium generetur.

Quia verò nobis conſtitit ſupradictam eccleſiam ſancti Viti conſtitutam eſſe in diœceſi Sabinen. Epiſcopale jus in omnibus eidem Epiſcopo adjudicavimus in eadem, iſtis duntaxat exceptis, quæ per authentica ſcripta ei noſcuntur eſſe ſubtracta, cùm per privilegium vel per præſcriptionem legitimam nullatenus probaretur exempta.

Verùm quia dictus Epiſcopus, qui eandem eccleſiam vindicabat, munitum ſe præſcriptione legitima non oſtendit, quanquam probaverit Epiſcopum Sabin. bona ejuſdem eccleſiæ aliquanto tempore poſſediſſe: vos ab impetitione Epiſcopi quo ad temporalia ejuſdem eccleſiæ ſententialiter duximus abſolvendos.

[1 *Adjiciens etiam quòd ſi confeſſioni ſtare vellet inquantum contra vos facere videbatur, inſtrumentum tamen hujuſmodi contra ſe minimè admittebant, quia nec tabellionis auctoritate, nec ſubſcriptione teſtium dignoſcitur eſſe fulcitum. Sed ad hac pars veſtra reſpondit, quòd cùm procurator in modum exceptionis id objiceret, non videbatur de adverſa partis intentione fuiſſe confeſſus, quia juxta legitimas ſanctiones, qui exceptione utitur, non aſtimatur de intentione adverſaris confiteri, adjungens quòd etſi permutationis tempore cœnobium foren. crediderit eccleſiam dictam S. Viti ad Sabin. eccleſiam pertinere, pradictus tamen procurator ex certis cauſis ſeu veriſimilibus conjecturis credulitatem ſuam poſtmodum potuit taliter informare, ut crederet eandem eccleſiam ad Sabinen. eccleſiam tunc temporis non ſpectaſſe.*]

[2 *Super his igitur & aliis propoſitis coram ſupradictis cardinalibus, deliberatione cum fratribus noſtris habita.*]

CAP. VII.

Si exceptio juriſdictionis excluſiva, propter quam fuit appellatum, probatur vera, judex appellationis non debet de principali cognoſcere, ſed ſuperſedere. h. d. intelligendo, quòd iſti erant judices appellationis. & eſt notabilis intellectus. Pannor.

Honorius III. *Abbati S. Huberti & ſancti Martini Leodien* a.

OLim [1 *& infrà.*] Nuper *verò* ex parte Gu. fuit propoſitum, quòd literis præ.n. Treveren. Archiepiſcopo præſentatis, idem VV. excipiendo propoſuit, quòd auctoritate ipſarum reſpondere minimè tenebatur, quia ultra duas dietas extra ſuam diœceſim trahebatur in cauſam, & quia dictus Archiepiſcopus hanc exceptionem admittere recuſabat, vocem ad nos appellationis emiſit: [2 *& infrà.*] Porrò procurator partis *b* adverſæ reſpondit, quòd idem Guil. ultra duas dietas extra ſuam diœceſim minimè trahebatur, cùm ipſe Archiepiſcopus terminum in tali loco ſtatuerit, quia remotus ab illo non erat ultrà, quàm proviſum eſt per conſtitutionem concilii generalis: [3 *& infrà.*] Diſc. v. mandamus, quatenus ſi procurator dicti Guil. probare potuerit exceptionem, quam coram Archiepiſcopo propoſuit [illegible], videlicet, ſe in cauſam trahi ultra duas dietas [illegible] conſtitutionem concilii generalis *a*, vos appellationem dicti Guil. legitimam decernentes negotio ſuperſedere curetis.

[1 *Fuit noſtris auribus intimatum, quòd cùm fe. me. I. Pp. n. mandaviſſet ven. f. n. Archiepiſcop. Trever. ut compoſitionem inter nobiles viros L. comitem Delos. & VV. de Hollan[illegible] gnatos Trever. diœceſ. ſuper raptu nobilis mulieris uxoris [illegible] mitis, terris & rebus aliis amicabiliter ratam faceret obſervari, dicto verò VV. nitente venire contra dictam compoſitionem, & [illegible] Apoſtolicum diffugium convertente: idem Archiepiſcopus appellationi ejus non deferens, quam frivolam eſſe decrevit, in [illegible] VV. qui aliàs erat vinculo excommunicationis aſtrictus, [illegible] propter compoſitionem pradictam excommunicationis, & [illegible] ram ſuam interdicti ſententias promulgavit. Cumque [illegible] dilect. fil. G. dicti G. procurator noſtras ad vos ſuper executione ſententiarum ipſarum literas impetraſſet, & H. procurator VV. [illegible] in audientia publica contradixiſſet eiſdem, ven. f. n. Albat. [illegible] & dilect. F. G. S. M. in Coſmi Diacon. Cardin. quos procuratoribus antedictis auditores dedimus, quia per ea quae ab eiſdem [illegible] propoſita coram eis conſtitit manifeſtè dictum VV. excommunicationis vinculo eſſe innodatum, procuratorem ejuſdem VV. ad impetrandum literas vel contradicend. admittendum non eſſe ſententialiter decreverunt, literis, quas ad vos procurator dicti [illegible] impetraverat abſolutis. Nos quidem ad inſtantiam procuratoris comitis ſupradicti alterius partis aſtutiam metuentes, [illegible] dimus in mandatis, ut in commiſſo vobis negotio juxta formam in pradictis noſtris literis expreſſam, ratione pravia procedentes, literas decernentes carere viribus, ſi quas forte a nobis ſuper [illegible] miſſis pro ipſo VV. in prajudicium ipſius comitis per [illegible] nem contigit impetrari, qua plenam de pradictis non [illegible] tionem.*]

[2 *Sed prafatus Archiepiſcopus appell. contemptus [illegible] ven. fr. n. Treveren. Epiſcop. ut compoſitionem pradictam [illegible] per cenſ. eccleſ. firmiter obſervari: adjectum etiam fuit ex parte prafati VV. quòd dictus comes appellationem frivolam [illegible] antedictam, excommunicatus ad nos exiſtens veritate [illegible] ras impetravit ſupradictas, quando pro parte ipſius VV. fuit [illegible] liter ſupplicatum, ut cùm idem, ac terra ſua, necnon & alia [illegible] Apoſtol. ſed. protectione conſiſtat, ſuper hoc ſibi providere [illegible] diter dignaremur, non obſtante ſententia quam incurrerat, [illegible] dovico in Angliam transferendo, cùm ipſum abſolverimus [illegible] dem. Nos igitur eidem excommunicationis vinculo [illegible] videre volentes, Abbati S. Laurentii & conjudicibus ſuis [illegible] ſtras literas dedimus in mandatis, ut ſi rem invenirent [illegible] bere, revocato in irritum quidquid invenirent poſt appellationem [illegible] modi attentatum, cauſam audirent, & fine debito [illegible] alioqui partes ad examen noſtrum remitterent appellantem in [illegible] penſis legitimis condemnantes.*]

[3 *Adjecit etiam ipſius comitis procurator, quòd ſape dictus [illegible] auctor. jam dicti pradeceſſoris, alia eſt excommunicatione [illegible] de qua in literis ad jam dictum Abbatem S. L. & ejus [illegible] directis nullam fecit penitus mentionem. Unde petiit [illegible] comitis procurator, ut eas ob cauſas jam dictas decernere [illegible] tas & inanes. Quia verò in tanta contrarietate [illegible] veritate nobis conſtare non potuit.*]

CAP. VIII.

Pro defenſione ſua eccleſia poteſt quis opponere exceptionem excommunicationis, perjurii, vel aliam legitimam exceptionem, [illegible] per replicationem excommunicationis vel perjurii repelli poteſt.

Idem *Archi. Tranſlig. & officiali, & I. canonico Turonen.*

DIlecti filii S. & F. ac C. canonici eccleſiæ ſanctæ Mariæ tranſmiſſa nobis *b* petitione monſtrarunt,

---

a *De materia hujus decret. quatenus agit de dieta, vid. Bartol. in leg. 1. ſi quis caut. Imola in l. continuus. De verb. obligat. Alexand. conſ. 22. In c. conſideratis verbis ſtatuti. in 4. volum.*
b *ipſius comitis.*

a *Lateranen. ſub Innocent. III. ca. 37.* b *Dilectio nobis, [illegible] in multis.*

quòd

quod cùm M. canonicus ejuſdem eccleſiæ ipſos coram delegatis à nobis traxiſſet in cauſam, ſuper eo, quòd ſe opponunt electioni à quibuſdam canonicis *a* Grandem. factæ de ipſo in priorem eccleſiæ ſupradictæ: iidem propoſuerunt, quòd dictus M. non debeat audiri, eo quòd excommunicatus erat, & perjurii crimine irretitus. Cumque dictus M. præfatis G. & P. perjurium, & S. excommunicationem in modum *b* exceptionis & replicationis objiciens, eorum exceptionem elidere niteretur: procurator eorum propoſuit, quòd ejus ſuper hoc probatio recipi non debebat, quia & ſi objectum præfatis canonicis perjurium probaretur, non eſſent propter hoc à defenſione ſuæ eccleſiæ repellendi. Adjecit etiam, quòd contra excommunicationem dicto M. in modum exceptionis objectam, excommunicatio ſupradicti S. replicari non poterat: quia exceptio ipſi M. oppoſita & probata, eundem repelleret ab agendo: replicatio verò ſæpedictum S. nequaquam à defendendo repelleret, ſi etiam probaretur: [1 *& infrà.*] Ipſi verò judices interlocuti fuerunt, quòd prius probationes reciperent ſuper replicatione præmiſſa *c*, propter quod ad noſtram audientiam fuit appellatum. Quocirca mandamus, quatenus ſi res ita ſe habet, revocato in irritum, &c.

[1 Quare petebatur ut omiſſis probationibus hujus replicationis, in quibus etiam ſi probaretur, labor, ut præoſtenſum eſt, conſumeretur, nunc probationes reciperent, quas ad probandum objecta ipſi M. [illegible] producendas.

CAP. IX.

Super exceptionem ſuſpenſionis contra quam replicatur de nullitate, ordinatio eccleſiæ retardatur, fit abſolutio ad cautelam.

Gregorius nonus *I. & M. Canonicis Pragen.*

Apoſtolicæ ſedis: *d & infrà.* Sanè vobis apud ſedem Apoſtolicam conſtitutis, quædam ſuſpenſionis & excommunicationis à beneficiis ſententiæ ſunt in modum exceptionis objectæ. Quas licet proponeretis vos poſſe nullas eſſe per teſtes idoneos & inſtrumenta probare: Ne tamen ordinationem Pragenſ. eccleſiæ, pro qua huc veneratis, hujuſmodi objectionis obſtaculo contingeret retardari: Sententias ipſas relaxamus ad cautelam.

CAP. X.

Excommunicationis exceptione non obſtante valet reſcriptum impetratum in cauſa appellationis, licet de excommunicatione lata poſt appellationem à gravamine non faciat mentionem. hoc dicit, & ſecundum hoc eſt caſus no. & ſingularis: per quem fortè poſſet colligi una regula, quòd de innovato poſt appellationem etiam ab interlocutoria non eſt neceſſe in reſcripto facere mentionem. Panormit.

Idem *Decano Linconienſ.*

Dilectæ *e* in Chriſto filiæ prioriſſa & conventus de Campeſſia nobis ſignificare curarunt, quòd cùm inter ipſas ex una parte, & priorem & conventum de Burcellia ex altera, ſuper quibuſdam decimis & rebus aliis, pro quibus conveniebantur ab illis coram Abbate S. Benedicti & ejus collegis auctoritate Apoſtolica quæſtio verteretur, & ipſæ ad nos ex ſufficienti gravamine appellaſſent, ac nuntium ſuum ad appellationem miſerint proſequendam: præfati judices poſtmodum tulerunt excommunicationis ſententiam in eaſdem. Noſtris ergo literis ſuper appellatione præfata, non facta mentione de excommunicatione, per eundem nuncium ad priorem de Anglis & ſuos conjudices impetratis, pars adverſa ex eo ſe appellaſſe proponens, quòd ipſi judices exceptionem excommunicationis prædictæ, contra ipſas ab eadem parte propoſitam admittere denegarunt, ad priorem de Gernemoe, & ſuos conjudices noſtras ſuper hoc literas impetravit: coram quibus ex parte ipſarum fuit excipiendo propoſitum, quòd cùm poſt appellationem legitimam dicta ſententia lata fuerit, & cuilibet excommunicato defenſionis auxilium competere dignoſcatur, memorati judices exceptionem partis contrariæ (ſicut nec debebant) admittere noluerunt: ſed cùm dictus prior de Gernemoe & conjudices ſui talem exceptionem non reciperent earundem, ipſæ ad noſtram audientiam appellarunt. Quocirca mandamus, quatenus ſi eſt ita, revocato in ſtatum debitum, quicquid poſt hujuſmodi appell. inveneritis attentatum, in eodem negotio juxta prioris mandati noſtri ad præfatum priorem de Gernemoe & conjudices ſuos directi tenorem, prævia ratione procedas.

CAP. XI.

Per exceptionem excommunicationis à proſecutione appellationis etiam originalis actor repelli non debet. h. d. & eſt caſus ſingularis, quatenus dicit de actore a.

Idem *Abbati ſancti Salvatoris Sapien. & Verſellen. præpoſito.*

Significaverunt nobis capitulum de Tornacenſ. quòd cùm P. in ſuum Archipresbyterum elegiſſent, Mediolanen. Archiepiſcopus præſentatam ſibi electionem renuens confirmare, quendam Zephum clericum in Archipresbyterum inſtituit eccleſiæ ſupradictæ: quare ipſis ad ſedem Apoſtolicam appellantibus, præpoſito ſancti Stephani cauſam ipſam ſuper his dicimur commiſiſſe: qui electionem ipſorum confirmans, & pronuncians jus eligendi ad ipſum capitulum pertinere, partem adverſam ab impetitione ipſorum abſolvit, à qua ſententia partes ad ſedem Apoſtolicam appellantes, cauſam ipſam vobis obtinuere committi. Sed à parte altera exceptione excommunicationis oppoſita contra capitulum memoratum, vos minus providè attendentes, quòd prætextu excommunicationis oppoſitæ à proſecutione appellationis non debeat quis excludi: cùm omnis legitima defenſio excommunicato in judicio reſervetur: partem adverſam non eſſe cogendam ad reſpondendum eiſdem perperam decreviſtis: propter quod dictum capitulum noſtram audientiam appellarunt: *& infrà.* Mandamus, quatenus ſi eſt ita, exceptione hujuſmodi non obſtante, in eodem negotio procedatis.

CAP. XII.

Reus in qualibet parte litis excommunicationem contra actorem objiciens auditur: & ſi malitioſè diſtulerit, in expenſis condemnatur, & dato, quòd non excipiat, ipſe judex publicè excommunicatum repellet.

Idem.

Exceptionem *b* excommunicationis in dilatoriis proponendis reus ſcienter omittens, in qualibet parte litis opponere minimè prohibetur, quod eſt in hac exceptione ſpecialiter obſervandum, ne quiſquam *c* in periculum animæ ſuæ excommunicato communicare cogatur. Qui ſi eam omiſerit, ut actor laboribus & ſumptibus fatigetur, in expenſis eſt legitimis condemnandus. Excommunicatus *d* autem publicè etſi hujuſmodi exceptio non opponitur, nihilominus eſt officio judicis repellendus.

---

a al. Granarenſis eccleſ. b *Hæc duo verba, exceptionis &, deſunt in antiq. manuſcr.* c *Vid. l. circa. cum not. ff. de probat.* d *De abſolutione ad cautelam, vide Specul. tit. de ſentent. §. ut autem. Adde Ioan. de Anania cap. 1. ¶. de maleſic. & Alberic. in l. à præſidente. C. de dilat.* e *De mater. videlicet an & quando valeat reſcriptum impetratum per excommunic. vid. Card. Conſil. [illegible]. de reſcr. & Conſil. 12. de reg. Felin. in c. 1. ſup. de reſc.*

a *Vid. Petr. Dueñas reg. 270. In c. excommunicatus non poteſt.* b *Idem Bellamer. Dec. 226. & Gomez. in com. utriuſque ſignifi.* c *al. ne quis.* d *De materia vitandorum excommunicatorum. vid. Fel. in c. Rodulſus. De reſcr.*

CAP. XIII.

Non competit exceptio rei judicatæ reo abſoluto, quia nõ poſſidebat.

Idem.

ADverſario *a* tuo per judicem abſoluto, quoniam tempore motę litis rem petitam ab ipſo ſine dolo deſierat poſſidere, ſi eam modo poſſideat, tibi petenti denuò rei judicatæ exceptio non obſiſtat.

CAP. XIV.

Valet reſcriptum impetratum ab excommunicato ſuper proſecutione appellationis, licet de excommunicatione nõ fecerit mentionem.

Idem.

VEnerabilem fratrem noſtrum Archiepiſcop. *b* Narbonen. qui à judicibus ex ſufficienti gravamine ad Apoſtol. ſedem appellans, ad vos ſuper appellatione ſua noſtras literas reportavit, & ſi ex cauſis aliis tempore impetrati reſcripti vinculo fuerit excommunicationis adſtrictus, de quibus ibi mẽtio non habetur, ad proſequendam per eaſdem literas appellationem prædictam decrevimus admittendam. Quia nihil excommunicato appellare prodeſſet, ſi non poſſet appellationem ſuam proſequi, & ſuper ea literas impetrare.

DE PRAESCRIPTIONIBVS.

TITVLVS XXVI.

CAP. I.

Epiſcopus contra Epiſcopum locum per ſe converſum ad fidem præſcribit triennio: ſed cum vacat eccleſia, vel eſt in ſchiſmate, non præſcribitur contra ipſam.

Ex concilio Aphricano *c*.

PLacuit, ut ſi quiſquam *d* aliquem locum ad catholicam unitatem converterit, ſi eum per triennium nemine repetente tenuerit, ulterius ab eo non repetatur. Si tamen per ipſum triennium *e* fuerit Epiſcopus, qui poſſet repetere, & tacuit: ſi autem non fuerit, non præjudicetur matrici eccleſiæ, ſed liceat cùm locus acceperit Epiſcopum, ex ipſo die intra triennium repetere. Item ſi fuerit Epiſc. ad catholicam fidem ex Donati *f* parte converſus, non ei præjudicet præfinitum tempus: ſed ex quo die converſus eſt, habeat per triennium poteſtatem repetendi locum, qui ad ipſam cathedram pertinebat.

CAP. II.

Duobus modis ſummatur. Primò ſic: Taciturnitas prælati non nocet eccleſiæ, donec ſit præſcriptum. Secundò ſic: In rebus invaſis non currit præſcriptio. Ioan. Andr.

Ex regeſto Gregor. Italiæ Patriciæ.

NIhil *g* prodeſt: [1 *& infrà.*] Nihil cum ſcandalo, nihil cum forali ſtrepitu vobiſcum nos velle de cauſis pauperum definire, vobis ſcripſiſſe meminimus. Sed illud ſcire vos credimus, taciturnitatem atq; patientiam noſtram futuris poſt me Pontificibus in rebus pauperum præjudicium non facturam.

[1 *Glorioſiſſima ſanitas & pulchritudo corporis ſuperficie, ſi vulnus latet intrinſecus: atq; illa magis cavenda eſt diſcordia cui ſatellitium pax præbet exterior. Illud verò quod in epiſtolis noſtris revocare in memoriam noſtram excellentia veſtra ſtudioſè contendit, ſcriptum eſſe vobis.*]

CAP. III.

Per quietam & ſynceram poſſeſſionem triginta annorum, præſcribit eccleſia rem privati. h.d. prout loquitur in præſcriptione eccleſiæ, & activè. & iſte intellectus tenendus eſt.

Gregorius.

SAnctorum *a* Patrum ſanctiones ſtatuerunt confirmaverunt, & nos irrefragabiliter confirmamus, omnes poſſeſſiones ad ſingulas provincias noſtras [illegible] trum pertinentes, à quibus per triginta annos poſſeſſæ ſunt quietè & ſyncerè abſque ſynodali proclamatione, perpetuò teneantur.

CAP. IV.

Quarta decimarum & funeralium præſcribitur contra Epiſcopum, ſi quadraginta annorum ſpacio non ſolvatur, & cathedralis eccleſia interim non vacavit.

Alexand. III. *Salernitano Archiepiſc. b*

DE quarta decimæ & *c* oblationis defunctorum [illegible] ricus ab impetitione Epiſcopi quadragenali præſcriptione temporis ſe poſſe tueri videtur. Niſi [illegible] rim paſtoralis ſedes caruiſſet paſtore, qui jura [illegible] ſuæ exigere debuiſſet. Nam Rom. eccl. triennalem præſcriptionem contra eccleſiam non admittit.

CAP. V.

Poſſeſſor malæ fidei non præſcribit.

[Idem.] *d*

VIgilanti ſtudio *e* cavendum eſt, ne malæ fidei poſſeſſores ſimus in prædiis alienis: quoniam [illegible] tiqua dierum poſſeſſio juvat aliquem malæ fidei poſſeſſorem, niſi reſipuerit poſtquam ſe aliena noverit poſſidere: cùm bonæ fidei poſſeſſor dici non poſſit. [illegible] enim legiſlator ſolùm propter vitandum [illegible] gniciem, & longi temporis errorem & confuſionem [illegible] mus tricennali vel quadragenali præſcriptione [illegible] legis impoſuit *f*. Nobis autem tam in rebus [illegible] quàm latentibus placuit non habere vigorem.

CAP. VI.

Una eccleſia in parœcia alterius quadraginta annis [illegible] decimas præſcribit.

Idem *Maritano Epiſco. g*

AD aures *h* noſtras pervenit, duas eccleſias [illegible] per decimis, quas una earum in alterius parochia [illegible] nis I.X. poſſedit: [1 *& infrà.*] Tuæ fraternitati [illegible] præſentium innoteſcat, quòd de jure *divino & humano* [illegible] lior eſt conditio poſſidentis. Quia quadragenalis præſcriptio omnem prorſus actionem excludit.

[1 *Ac per hoc ejus actionem putat eſſe extinctam* [illegible] *volens eas jure parochiali evincere, præſumptionem* [illegible] *obeſſe proponit. Ideoque quid juris ſit in hoc caſu,* [illegible] *conſulendos.*]

CAP. VII.

Laici ſpiritualia poſſidere non poſſunt, ergo & per [illegible] *præſcribere. h.d. & quotidie allegatur.*

Idem *Parmenſi Epiſc.*

CAuſam *i* quæ inter Regin. Archid. & [illegible] rum G. ſuper decimis vertitur: [1 *& f.*] [illegible] *f. t. p. a. ſ. p.* mandamus, quatenus cauſam ipſam [illegible] fine decidas, non obſtante præſcriptione temporis [illegible] conceſſione eccleſiaſticæ ſecularisve perſonæ, [illegible] opponere eam voluerit: quia cùm laici decimas [illegible] non poſſint, eas nulla valent præſcribere ratione.

[1 *Experientiæ tuæ de qua multum confidimus,* [illegible] *audiendam & mediante juſtitia terminandam.*]

CAP. VIII.

Si contra præſcriptionem xl. annorum, quæ ſola currit contra eccleſiam, opponatur interruptio, uterq; probabit.

[Idem.] *k*

a *De occaſione hujus decret. vid. Anto. de Butr. in c. 1. De re jud.*
b *De mater. hujus decretal. vide Philip. in cap. olim. ſup. de reſcr.*
c *Canonum Græcè collectorum ex Carthaginenſibus conciliis, hic numeratur centeſimus vigeſimus primus.* d *Ca. 1. eod. titul. in 1. compilatione.* e *ſuit.* f *Aug. lib. de hær. c. 69. tom. 6.* g *C. 3. eod. tit. in 1. compil.*

a *Ca. 4. eod. tit. in 1. compil. & poſt Concil. Lateran.* [illegible] *xand. III. part. 38. c. 7. in regiſ. Gre.* [illegible] b [illegible] *lonitano. al. Salenitanen.* c *Ca. 6. eod. tit. in 1. comp.* d [illegible] *mens IV.* e *Ca. 7. eod. tit. in 1. compil. & poſt Concil. Lateran.* [illegible] *part. 38. c. 1.* f *Vid. l. fi. C. de præſcr. long. temp.* g [illegible] *ritiano.* h *C. 9. eod. tit. in 1. com. Bald. in tract. de præſcr.* [illegible] *part. principalis. q. 14.* i *Ca. 10. eod. tit. in 1. comp.* [illegible] *eis decima non dentur, D. Thomas: & ibid.* [illegible]
k *al. Vrbanus tertius.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN